

ИЗТОКЪ

СЕДМИЧНИКЪ ЗА ОБЩЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ И КУЛТУРА

РЕДАКТИРА И ИЗДАВА ТЕОДОРЪ МИЛЕВЪ

АБОНАМЕНТЪ: За година 100 лв.; за 6 мес. 55 лв.
За чужбина 150 и 80 лв. За учащите се 80 и 40 лв.

Единъ брой 3 лева

Редакция и Администрация, ул. Мария Луиза 45 — София

СЪДЪРЖАНИЕ:

Жалка страна; Картини отъ Паулъ Херманъ; Портретъ на Фр. Хьордерлинъ; Борбата около литературното наследство на Хр. Ботевъ; Стихотворения отъ Хьолдерлинъ — преводъ К. Гължбовъ; Преписка между Жакъ Ревьеръ и Полъ Кладелъ; Фридрихъ Гьолдеринъ — К. Кължбовъ; Изкуство и животъ — Кирилъ Карабашевъ; Ехо безъ коментаръ; Книжнина; Разни.

ЖАЛКА ДЪРЖАВА.

Това е Франция.

Отъ дълги години нейнитъ управници се стараятъ да я укрепятъ финансово и не успѣватъ. Днесъ разложението между финансовитъ и първенци и политическитъ групи, които ги подържатъ е толкова голѣмо, че „люлката на цивилизацията“, „родината на свободата“ както френцитъ наричатъ още своята страна е станала люлка на избезумѣли егоисти и жертва на политическа слободия и упадъкъ. Тя напълно заслужава презрителнитъ бележки на съседитъ си и на останалия цивилизованъ свѣтъ.

Напоследъкъ, при циничната игра на една парламентарна клика, съ цель да компрометира и сваля финансовия министъръ, шефа на правителството, Брианъ, бѣше казалъ: „когато виждамъ да ставатъ такива нѣща, чувствувамъ погнуса отъ политиката“.

Известно е обаче, че сама по себе си политиката се състои отъ правови отношения между гражданитъ на една държава и не може да бжде гнуснава. Както е вѣрна поговорката, че нѣма глупави занаяти, а има само глупави хора тъй сжщо е вѣрно, че вината за безизходното положение на френскитъ финансии не се дължи на политиката, на изроденитъ държавни форми, нито на економическа нишета, а на злата воля, на личнитъ прищевки и амбиции на ржководителитъ, на пълното отсъствие у

френската интелигенция на гражданска съвестъ и чувство на дългъ къмъ отечественитъ интереси.

Германия, Англия, Америка живѣятъ съ приблизително сжщитъ законодателни норми, съ сжщитъ финансови принципи но не изпадатъ въ партийна деморализация както Франция.

У тѣхъ гражданското съзнание и зачитането на народнитъ интереси надѣляватъ надъ личнитъ цели на властолюбцитъ.

Отъ тази окаяна страна, Франция, ние черпимъ често не само идеитъ си за мода, луксъ и естетика, а подражаваме и на нейнитъ политически похвати и общественъ животъ; тя трѣбва обаче да ни послужи за поука — какъ ще изглеждаме, когато се самозабравимъ въ стремежа си да уредимъ само нашата партия и да защитимъ интереситъ само на нашата група.

Нашата преса се пълни отдавна съ опасения отъ бацила на политическата гнилоа и съ апели къмъ пробуждащата се гражданска съвестъ на българина.

Но ето днесъ има и примѣри отъ държави въ пълно политическо разтлѣние. Ако примѣрътъ нѣкога е ималъ възпитателно влияние ние трѣбва да погледнемъ на Франция, на Гърция, — тази жертва на пагорнитъ френски политически нрави — и да се опълчимъ противъ политическата проказа.

ТАНЦЪТЪ НА САЛОМЕ

Отъ ПАУЛЪ ХЕРМАНЪ

САЛОМЕ

ИРОДЪ: Отхапи малко отъ този плодъ, само малко и азъ ще изямъ останалото

Отъ ПАУЛЪ ХЕРМАНЪ

ФРИДРИХЪ ХЬОЛДЕРЛИНЪ

Борба около литературното наследство на Хр. Ботевъ

Въ края на 1924 год., г-нь Мих. Димитровъ издаде единъ свой трудъ озаглавенъ: *Хр. Ботевъ, Неизвестни произведения*, въ който сж помѣстени нови стихотворения, хуморески, гатанки и пр. отъ голѣмия български революционеръ извадени отъ разни списания и вестници издавани преди освобождението ни.

Следъ доста дълго време, другъ вещь изследователъ на Хр. Ботева, г-нь Ив. Г. Клиничаровъ публикува една брошура съ заглавие: *Мистификацията съ произведенията на Хр. Ботевъ*, въ която твърди, че намѣренитъ отъ Мих. Димитровъ творби не сж отъ перото на Хр. Ботевъ.

По този случай г-нь Мих. Димитровъ ни изпраща следнитъ редове:

Моля почитаемота редакция на в. „Изтокъ“ да даде мѣсто на следнитъ редове:

Брошурата на г. Ив. Клиничаровъ *„Мистификацията съ произведенията на Хр. Ботевъ“* е дала поводъ на редакцията на „Изтокъ“ (бр. 19, стр. 4) да направи нѣкои бележки, между които и тази, че г. Клиничаровъ „освѣтлява нѣкои тъмни жгли“. Навѣрно, авторътъ на бележката разбира дългитъ цитати, които г. К-въ прави изъ вестницитъ „Свобода“ и „Независимостъ“. До колко чрезъ тия цитати г. К-въ „освѣтлява нѣкои тъмни жгли“, пишешитя тия редове ще покаже на друго мѣсто. За сега само ще привлечемъ вниманието на читателя върху факта, че **всички цитирани въ поменатата брошура статии, които Г. Клиничаровъ приписва на Ботева, принадлежатъ на перото на Любенъ Каравелова!** Фалшификацията е извършена **напълно съзнателно** отъ г. Клиничарова. Но смѣлиятъ мистификаторъ не се е задоволилъ съ това: **той е изопачилъ цитираното**, като на много мѣста се е опиталъ да му придаде другъ смисълъ отъ този, който е вложилъ въ него Люб. Каравеловъ. По този начинъ се получава доста забавна картина: „честниятъ“ г. Клиничаровъ въ борбата си срѣщу мистификаторитъ на Ботева не е могълъ да ѝ послужи съ друго, освенъ съ смѣла и нагла мистификация!

Ако г. К-въ си позволява да фалшифицира печатни документи, каква вѣра може да се даде на думитъ му, когато твърди, че той лично се срещалъ съ Мънзова — редактора на в. „Тжпанъ“, отъ който вестникъ сж взети по-голѣмата частъ отъ „Неизв. Произв. на Ботева“, и че лично му билъ казалъ какво Ботевъ не е сътрудничилъ въ неговия вестникъ! Двадесетъ години следъ като е говорилъ съ Мънзова, г. Клиничаровъ поставя думитъ му въ кавички!

Въ сжщностъ, за Мънзова е било неприятно да говори по това сътрудничество, защото още презъ 1885 г. въ печата прониква намекъ за това и то въ неприятна за Мънзова форма! Когато презъ 1885 г. сжщиятъ биде уволненъ отъ длъжността началникъ на Варненската митница, той излезе съ

„отворено писмо“ до тогашния министър на финанситъ, П. Каравеловъ. На писмото на Мънзова отговори в. „Славянинъ“ съ следната бележка:

„Прочутия г. Мънзовъ, бивший управителъ на Митницата въ Варна, издава едно отворено писмо, въ което напада на правителството за гдето го отчистили: Въ това отворено писмо, той представя себе си за висока птица, като казва че билъ честенъ служителъ! До колко е той честенъ, ние именно докажаме предъ Русенския следователъ, съ една негова калпава разписка за 300 лева и като се разгледа дѣлото въ сжда, ще обнародваме за да види сѣкий неговата честностъ. **Да се обвинява едно Министерство, не прилича да се издава „Тжпанъ“ съ перото на Хр. Ботева, бай Мънзовъ!** (в. „Славянинъ“, 20 юлий 1885 г., стр. 583). При такова поставяне на въпроса за сътрудничеството на Ботева въ „Тжпанъ“, Мънзовъ би призналъ това само предъ човѣкъ, който умѣе да го запита и да настоя върху своето. А за това е необходимо да познава добре писаното въ „Тжпанъ“. Между това г. Клиничаровъ самъ признава, че не познава „Тжпанъ“.

Цитираното отъ в. „Славянинъ“ е интересно и въ друго отношение. То показва, че близкитъ на Ботева хора сж знаели за сътрудничеството на последния въ „Тжпанъ“. За щастие, двама отъ съвременитъ му, които познавагъ неговото отношение къмъ „Тжпанъ“ и къмъ тжпанаритъ, сж живи. Това сж г. Никола Обретеновъ отъ Русе и Христо Пулиевъ, живущъ въ Букурещъ. Тѣхнитъ думи азъ привеждамъ въ увода къмъ „Неизв. Произв.“ на Ботева. Г-нь Клиничаровъ е замълчалъ свидетелстването на поменатитъ господа. Въмѣсто това той е прибѣгналъ до свидетелстването на мъртвия Мънзовъ. Това, разбира се, е много изгодно: мъртвитъ всичко понасятъ. Но нещастieto за г. К-ва е тамъ, че ние имаме свидетелстването на **живия Мънзовъ** и то направено още презъ 1873 г. Въ втория брой на Ботева в. „Будилникъ“ (май 1873 год.) Мънзовъ е напечатилъ една дописка, която най-добре рисува отношенията му къмъ Ботева. Нѣщо повече. Тази дописка загатва за ината на Ботева да буди и мъртвитъ, което пъкъ се обяснява съ нѣкои произведения на сжщата тема (будене на мъртвитъ) в. „Тжпанъ“. Когато презъ 1875 год. Мънзовъ поднови издаването на в. „Тжпанъ“, той намѣри най-ревностенъ помощникъ въ лицето на Ботева. „Тжпанъ“ се изпращаше на абонагитъ на в. „Знаме“, който се редактираше отъ Ботева и „Тжпанъ“ се печаташе въ печатницата на Ботева. Всичко това не важи за фалшификатора Клиничаровъ, защото неговата целъ е не да обясни явленията, а да заблуди читателя, като използва незнанието на последния или невъзможността му самъ да се ориентира по въпроситъ. Но рано или късно истината ще да си пробие пътъ. И тогава ще да се види, кой се занимава съ мистификации и за кого мистификацията е единственото средство за да държи будно вниманието на читателитъ къмъ себе си. **Мих. Димитровъ.**

Преписка

между Жакъ Ривниеръ и Поль Клодель.

Жакъ Ривниеръ, който почина преди година, бѣ гл. редакторъ на голѣмото фр. списание „Nouvelle revue Française“ и безспорно, една отъ най-дълбокитъ личности на съвременна Франция. *Поль Клодель* се счита за най-голѣмия живъ католически поетъ. По долу даваме две херактерни писма изъ преписката между двамата писатели.

Бордо, февруарий 1907.

Ето вече една година какъ живѣя чрезъ Васъ и съ Васъ. Вие сте моята опора, вѣра и постоянна тревога. Азъ Ви обожавамъ както Цebesъ Симона. Бѣхъ се хвърлилъ предъ Вашитъ крака и съ умоляюща ржце търсѣхъ Вашата душа. Но сега чакамъ отъ Васъ друго познание, другъ отговоръ, не този, който Вие дадохте въ „La Tête d'Or“). Точно поради тази причина се и решихъ, следъ дълго обмисляне, да Ви пиша, Сжпли братко, о Вамъ азъ се довърихъ, отъ Васъ искамъ сега истината, искамъ отговоръ. Искамъ да ме третирате брутално, да ме хвърлите на земята, да ме униожите: но да ми дадете отговора.

Азъ стоя предъ Васъ двадесетъ години и както почти всички безъ особено щастие или нещастие. Но една тревога, една безгранична тревога ме разтърси, откакъ живѣя, и постоянно ме люлѣ въ обятията си и не ми дава спокойствие. Тази тревога възбужда въ менъ нѣкакво сладострастно очарование и изблици на отчаяние — то е почти нѣкаква ненаситна тревога. Азъ търсихъ въ книгитъ: нѣкои ме въодушевяха, обичахъ ги като по-стари братя и тѣй като тѣ познавахъ живота по-добре отъ менъ, азъ имъ вѣрвахъ. Ала скоро моята тревога ме предупреди, да не престоивамъ дълго надъ тѣхъ, да се считахъ успокоенъ, а да разкъсамъ моята обичъ и да страдамъ, да търся и жаднѣя нататъкъ. Както всѣки младъ човѣкъ, тѣй и азъ вѣрвахъ, че намирамъ удоволствие въ моето безпокойствие, за да открия желания чаръ въ отмагьосването си. Увлеченъ бѣхъ въ Баресъ. Но това, което най-вече харесвахъ у Бареса, то бѣ неговия култъ на желанието, който, взетъ въ основата си, не бѣ нищо друго, освенъ безпокойствие. Азъ желяехъ, о азъ желяехъ съ най-дълбокия купнежъ. Една вечеръ, когато духа се бѣ уморилъ отъ всички удоволствия, азъ отново почувствувахъ внезапното пробуждане на моя страхъ, вътрешния вѣкъ, апела, бунта на моята страсть. Тогава азъ взе Андере Жидъ съ себе си: плтувахъ, странствувахъ, тръгнахъ да изследвамъ нѣщата и щастieto, което тѣ не криятъ въ себе си. Съ моитъ ржце, които бѣхъ разпрострелъ къмъ желанието, азъ търсехъ притежание и миръ. Непрекжнатото разочарование не бѣ ме сломило.

Тогава дойдохте и Вие.

Виз самъ, сте въ мене побѣдата и завръщането къмъ прародината.

Цѣлъ месецъ Ви чакахъ. Азъ познавахъ Вашето име, нищо позече, и

* драма отъ Клодель.

все пакъ бѣхъ обезтегъ отъ нѣкакво предчувствие. Чувствувахъ тѣй добре това, което бихте направили отъ менъ, щото не можехъ да се реша да се запозная съ Васъ. Единъ день, взехъ дѣлото Ви. Отначало прочетохъ всичко, което сте писали, безъ да Ви разбирамъ, но все пакъ една особена боязнь ме измчваше. Постепенно-постепенно, обаче, предъ менъ цѣвна цѣтето на Вашето учение: растежътъ на откровението. То бѣ, не зная какъ, вече се прелѣло въ менъ, то бѣ вече въ менъ, преди да Ви разбера. О, какво очарование ме обзе, когато дойдохъ до познанието, какво съкровище се крие въ душата ми. Цѣла година Виз се развивахте въ менъ, Вие ме учехте въ всичко като дете, всѣки день ме ощастливяхте съ едно ново убеждение. Отъ Вашия животъ се възобнови цѣлия мой животъ. Тайно въ себе си азъ Ви наричахъ мой братъ, моето възкресение, моето щастие, и този, презъ когото вървеше моя пътъ. Когато се събуждахъ нощемъ, азъ мислѣхъ за Васъ. Цѣла година! И найсетне се попитахъ, кой събужда въ Васъ това веселие, тази сила и сигурностъ, това упование и тази радостъ. Сега разбрахъ. Сега зная, че Богъ Ви помага, и че живѣете въ Бога. Но следъ това онзи вѣкъ и оноза безпокойствие, което Вие бѣхте умирили, отново се пробуди и ме разтърси. Още чувствувамъ, какъ внезапно ме връхлетя страха. И за това се решихъ да Ви помоля да ми дарите мира.

Миръ! О този Богъ, този Богъ, азъ бихъ желалъ да го почувствувамъ. Но следъ като се занимавахъ тѣй дълго съ Васъ, намирамъ въ себе си пакъ сжщата пустота, ужасътъ, и сжщата слабостъ къмъ смъртния страхъ! Миръ! Дайте ми спокойствие, дайте ми отговора и мира. Покажете го въ менъ, дайте ми да го почувствувамъ. Нека неговата тежестъ падне върху моето сърдце, нека се опияна отъ присжствието му. Нека залегне върху моята душа тѣй, щото да не мога да мръдна...

Тукъ трѣбза да прекъсна това бѣдно, незначително и страстно писмо. Но въпреки това, азъ ще Ви го изпратя. Не искамъ повече да размишлявамъ. Може би моето отаратително честолюбие ще ми забрани тѣй да Ви моля. Приемете моята молба и моя вѣкъ. Съ страхъ и надежда очаквамъ Вашия отговоръ.

Жакъ Ривниеръ.

Тиенсингъ, мартъ 1907.

Мило дете.

Азъ бѣхъ започналъ съ това да Ви пиша една дълга лекция по теология, следъ което обаче, намѣрихъ за недостойно да пристѣпя къмъ Васъ като учителъ и педантъ. Туй, което лежи между насъ е една работа за уреждане между човѣка и човѣка и азъ се обръщамъ просто къмъ Васъ, разкривамъ обятията си и казвамъ: Да, искамъ. Бждете мой братъ, останете при менъ! Приберете се при Бога, който Ви вика! Зная добре, това е единъ моментъ на великъ страхъ, но то трѣбва да стане. Това е въпроса, който образува темата на единъ отъ последнитъ квартети на Бетховена: **Трѣбва ли да бжде? И онази велика**

Стихотворения отъ Хьолдерлинъ

1. КОГАТО БѢХЪ МОМЧЕ...

Когато бѣхъ момче
Единъ отъ боговетъ
Ми бѣше всѣкога спасителъ
Отъ хората — и тѣхний вѣкъ,
И прѣчката, и боя...

Играехъ ловко, както никой
Съ цвѣтата на лѣса
И вѣтроветъ отъ небето
Играеха съсь менъ.

И както радвашъ
Сърцата на трѣвитъ,
Когато ти прѣтѣгатъ нѣжно
Ржцетъ си нагоре,
И мене радваше така,
О татко Хелиосъ!
И бѣхъ като Ендимионъ
Азъ твой любимецъ,
Луна свещенна!

О всички вие, вѣрни
И дружелюбни богове,
Защо не знаете съсь колко обичъ,
Ви нѣкога обичахъ?
По име не зовѣхъ
Нито единъ отъ васъ

И вие сжщо ме зовѣхте
Безъ име като непознатъ,
Но по-добре отъ всѣки смъртенъ
Ви нѣкога познавахъ.
Разбирахъ Етера
И тишината въ него —
Глухъ за словото човѣшко.

Възпита ме лѣсътъ
Съсь своята съзвучна пѣсень,
Да любя се научихъ
Средъ цвѣтата.
Отраснахъ във ржцетъ
На всички богове.

2. МОЛБА ЗА ПРОШКА.

Свещено сжщество!
Азъ идвахъ често да смущавамъ
Божествената твоя тишина —
Мълчанието златно,
И ти отъ менъ научи
За много скрити болки
На земния животъ

Но забрави, прости
На облачето малко
Предъ месеца спокоенъ,
Че ще отмина азъ

И ти ще грѣешъ
Пакъ въ прежната си свѣтлина.

3. СЖДБОВНАТА ПѢСЕНЬ НА ХИПЕРИОНЪ.

Вий носите се горе въ свѣтлина
Съ безшумни стѣпки — ангели блаженни!
И божитъ вѣтрове
Ви гаятъ леко,
Както прѣститъ на жрица
Свещенни струни

Безъ участъ и сжда сж ангелитъ,
Като кърмачето въвъ своята люлка.
Запазенъ девственъ
Въвъ неразтворената пѣпка
Цвѣти невѣхнящъ тѣхний духъ —
И само се усмихватъ
Въвъ вѣчна яснота
Блаженнитъ очи.

Но отредено е човѣку
Да нѣма миръ до гробъ —
И падатъ, и падатъ
Единъ следъ други часоветъ
И ние слѣпѣ съ тѣхъ,
Като планинската вода,
Покитена надолу
По стръмнитъ скали
Отъ камъкъ на камъкъ

Години, вѣкове
Въвъ неизвестността.

4. ЕМПЕДОКЪЛЪ.

Живота търсишъ ти и ето го изира
отъ земята
За тебъ зарящъ божествения огнь
И въ пожелания и трѣпки ти се
хвърляшъ

Надолу въ пламѣцитъ на вулкана
перли

Така топѣше нѣкога на жизнерадостъ
Царицата въвъ пурпурното вино,
Но ти въвъ врящия бокалъ на Етна
Защо богатството си жертвува, пѣвце?

О свята си ти за менъ, като земята
свята,

Която те поглна смѣлъ и воленъ,
И въ глжинитъ бихъ дошелъ при тебе,
Въ сърцето ми любовъ да не горѣше.

5. НА ЕТЕРА.

Ти дружелюбно ме възпита,
Тѣй както никой смъртенъ, никой богъ,
О татко Етеръ!
Че пръвъ, преди да се докосна
До майчини гърди.

душа отговаря пълна съ страхъ: „Трѣбва да бѣде, трѣбва да бѣде!“ „Всѣко прекръстване е едно малко познание“, казва Паскаль. Има много нѣща, които Ви се виждатъ безгранично нежни и страшно желани, отъ които трѣбва да се откажете. А отъ друга страна въ нашата религия човѣкъ трѣбва да се приучи да върва въ толкова строги работи, да прозая толкова смирение, да се откъсне отъ нашитѣ малки идеи и отъ нашето нищожно азъ. Но не се плашете, то трѣбва да стане. Недейте върва на тѣзи, които казватъ, че младостта е дадена за това, за да плува въ удоволствия; младежта не е създадена за удоволствие, а за да прояви геройство. Вѣрно е, че на момъкътъ е нужно геройство, за да се противопостави на изкушенията, които го заобикалятъ, за да върва, съвсемъ самъ, въ нѣкаква религия, безъ да бѣде изкуственъ средъ фамилията и приятелитѣ си, да бѣде противъ всички и все пакъ вѣренъ на себе си. Но „смѣлостъ, азъ побѣдихъ свѣта“. Недейте върва, че съ това ще се унищожите, напротивъ, ще станете много побогатъ вътрешно. Само чрезъ **доброделельта** сме човѣци. Въздържанието ще Ви направи силенъ, решителенъ, веселъ, ясенъ и блестящъ като утринното слънце. Животътъ ще Ви се види пълненъ съ сила и сериозностъ, свѣта пълненъ съ смисълъ и красота. Колкото по-вече напредвате, толкова по-достъпни ще Ви се виждатъ нѣщата. Надъ пречкитѣ, които порано сж Ви се стрували страшни, сега ще се смѣете. Отъ всички велики имена, отъ всички онѣзи поети, писатели и философи, чийто сѣнки сж лежали върху Вашитѣ младини, Вие внезапно ще видите гротескния образъ и не само тѣхната беднота, но и нищожеството на антихристиянската мисълъ. И после, Вие не сте самъ, помислете малко за огромното число бедстващи и всички онѣзи, които живѣятъ и умиратъ въ тъма и страшни болести. Вие имате време, интелигентности, образование, Вие сте предопредѣленъ да бждете свѣтлия пратеникъ на всички тѣзи нещастници.

О, какво бихте имъ отговорили Вие предъ Бога, когато Ви попитатъ: „Какво направихте съ Вашето дарование? Проклятие върху Васъ, ако сте го употребили само за да увеличите мрака въ царството на мъртвитѣ съ тъма и за блуда“. Не, Жакъ, и още веднажъ не, недейте върва на книгитѣ. Вървайте на природната простота на Вашата съвестъ, и на природния замахъ на Вашата мжественостъ. Свѣтлината не е скрита за този, който я търси съ искрено сърдце. Мждростта чака предъ Вашитѣ врата. Колко щастливъ може да бѣде този човѣкъ, който я приеме като майка въ своя домъ.

Върху едно мѣсто отъ Вашето писмо трѣбваше да се усмихна: тамъ, гдето казвате, че се страхувате, да не намѣрите въ религията края на Вашитѣ издирвания и на борбата Ви. Ахъ, мили братко, въ часа, когато приемате Бога въ себе си, Вие ще имате единъ гостъ, който нѣма да Ви остави на мира.

Това ще бѣде великия пламъкъ, който изгаря всички съсъди, това ще бѣде борбата, борбата противъ страсти-

Фридрихъ Хьолдерлинъ

Фр. Хьолдерлинъ, голѣмиятъ нѣмски романтикъ и единъ отъ гениитѣ на човѣчеството, е роденъ на 20 мартъ 1770 г. въ вюртембергското градче Лауфенъ като синъ на бедни родители, описанъ за страдание. Дѣтството си прѣкарва въ дружба съ боговетѣ по цаѣгнитѣ брѣгове на Некаръ, а юношеството си въ приюта на единъ Тюбингенски монастиръ като студентъ по богословие, облеченъ въ черенъ монашески таларъ. Тамъ живѣятъ като стипендианти и други двама бѣдни юноши: голѣмитѣ нѣмски мислителъ Хегелъ и Шелингъ, и тѣ му замѣнятъ нѣкогашната дружба съ боговетѣ. Съ тѣхъ той изучава Платонъ, Спиноза, Кантъ, чете старогръцкитѣ поети, Осиянъ, Клопицокъ, Шилеръ и живѣе съ идеитѣ на френската революция като членъ на тайния студентски съюзъ на републиканцитѣ. Това е, както казва Д. Мюлеръ, времето, презъ което въ Франция биватъ събаряни троноветѣ, а въ Германия — старитѣ догми.

Слѣдъ като свършва по богословие, Хьолдерлинъ става частенъ учителъ въ дома на Шарлота Фонъ Калбъ, нѣкогашната любовница на Шилеръ, а слѣдъ една тежка душевна криза — въ едно богато франкфуртско сѣмейство, гдето се влюбва въ майката на своитѣ възпитаници — Диотима. Тя има глава на мадона, казва Г. Мьонусъ, и той ориентира своя усѣтъ за красивото по нейния профилъ, Най-хубавитѣ си стихотворения, недовършената трагедия „Емпедокълъ“, романа „Хиперионъ“ (подъ чийто влияние е написанъ Ницшевия „Заратустра“) Хьолдерлинъ замисля и създава все подъ нейното благотворно въздействие, което внася спокойствие въ възбунената му душа. Диотима е пролѣтъта въ живота на нещастния поетъ, но пролѣтъта минава бързо и двамата влюбени трѣбва да се раздѣлятъ. Това го хвърля въ нова душевна криза. Следъ нѣколко несполучливи опити да загвърди материалното си положение, Хьолдерлинъ става пакъ частенъ учителъ — тоя пѣтъ въ живописното Швейцарско градче Хауптвилъ. Пролѣтъта на неговия животъ се връща, но безъ любовъ. Само съ цвѣта и очарование предъ природата, чиято свѣтла загадка му се разбуля край си-

тъ, битката срещу тъмата на духа, не борбата, въ която човѣкъ бива побѣденъ, а отъ която излиза победителъ.

Напредъ, мило дете, смѣлостъ. Далечъ отъ Васъ, почти толкова далечъ, колкото и звездитѣ и при все това до самата Ви глава има единъ човѣкъ, когото писмото Ви изпълни съ радостъ.

Азъ го четохъ до люлката на моето дете и при това съ онази угриженостъ, съ онзи погледъ назадъ къмъ ииналото на моя животъ, съ страхопочитанието, точно себе си да почувствувамъ за инструмента, чрезъ който Господъ повиква единъ отъ своитѣ къмъ вътрешното си предназначение.

Азъ Ви прегръщамъ.

Полъ Клодель.

Когатѣ мощния копнежъ по тебе,
Таинствената обичъ
Сърцата имъ обхване
И ги потегли
Къмъ тебъ нагоре, татко Етеръ!
Презира гордъ земята коньтъ
И пѣсѣкътъ докосва той едва съ копито
Въвъ своя бѣгъ;
И като огнѣтъ прѣтъ стоманенъ
Нагоре се стреми дъгата
На гривестата шия.
А сѣкашъ само на шега
Докосватъ и нозетѣ
На волния елень
Тревитѣ на гората,
Понесенъ предъ ловеца.
И като вѣтъръ той
Потока преминава,
За да подскача
И обикаля бързо
Невидимъ въ хрусталака.

Но тѣ, любимцитѣ на татко Етеръ,
Птицитѣ щастливи,
Живѣятъ горе
Въвъ вѣчния чертогъ.
И мѣсто има тамъ за всички —
И нѣма тамъ пѣтеки —
И волно тѣ се движатъ
Въвъ неговия домъ.

нитѣ потоци и млѣчнитѣ глетчери на Алпитѣ. Както нѣкога по брѣговетѣ на Некаръ, той заживѣва отново въ дружба съ боговетѣ.

И боговетѣ отново го напускатъ... Трудно е да се сломене всичко, което е прорадалъ въ живота си нещастниятъ поетъ. Нека се спремъ за това само на най-страшното.

Следъ като изгубва своето мѣсто въ Швейцария, Хьолдерлинъ се обръща къмъ Шилеръ съ молба да му намѣри работа, но — неизвестно защо — Шилеръ не отговаря на писмото му. Това го огорчава много и той рѣшава да замине за Франция. Отива въ Бордо — пакъ като частенъ учителъ въ едно богато нѣмско сѣмейство — но престоява тамъ само около година време. Презъ най-голѣмитѣ лѣтни горещини Хьолдерлинъ напуска Бордо и се връща пѣшъ въ Германия — безнадежно боленъ отъ безумие...

Макаръ и изтощенъ, Хьолдерлинъ е живѣлъ много дълго следъ разболѣването си. Презъ врѣмето на безумието му — а то е продължило до края на живота му, около четиридесетъ години — за него се е грижилъ единъ простъ дърводѣлецъ.

В. Дилтай пише: сега животътъ му поема надолния пѣтъ къмъ свещенната нощъ на духа, чиято святостъ не може нищо да ни осъверни. Той свири и пѣе на пианото съ душа отворена за съзвучията и ритъма, зарадъ които сѣкашъ бѣ дошелъ въ тоя свѣтъ. Той седи въ Тюбингенъ, гдѣто намира спокойно убѣжище въ вилата на поета Вайблингеръ, и гледа надолу къмъ града, въ който бѣ дошелъ нѣкога като младъ студентъ, гордъ, пълненъ съ надежди — гледа какъ тече Некаръ, по чийто брѣгове неговата дѣтска душа бѣ сънувала своитѣ първи поетични сѣнища — гледа съ безжизнено лице надолу, леко привелъ високата си, внушителна снага и мислитѣ му пѣтуватъ, пѣтуватъ...

И презъ безумието си Хьолдерлинъ написва нѣкои стихотворения, но тѣ нѣматъ художествена цена. Обаче В. Винделбандъ е казалъ много хубаво: Макаръ и да не можеше да пише стихове — въ душата му се стихотворѣше.

Хьолдерлинъ умира едва на 7 юний 1843 г. като 73 годишенъ старецъ.

Неговото значение за развитието на европейската поезия е извънредно голѣмо. Той е предтеча на едно движение, по чиято линия се редятъ имена на безсмъртници като Бодлеръ, Верленъ, Рилке — първожрецъ въ храма на новата поезия, който върши само съ едно заклинание чудеса въ сърцата на богомолцитѣ.

Макаръ и писани най-често безъ рими, стихотворенията на Хьолдерлинъ се превеждатъ много трудно. Ритмичното впечатление отъ тѣхъ прилича на онова, което добиваме отъ стлѣкитѣ на нѣкакъвъ сложенъ балетъ. Въ слѣдващитѣ тукъ преводи азъ не се опитахъ да повторя тоя сложенъ балетъ. Преводитѣ ми сж затова до известна степенъ претворявания (*Umdichtungen*).

У насъ, гдето има малцина, които разбиратъ отъ поезия, се харесватъ само звънчатитѣ стихове: съ много рими и разни други съзвучности съ

гласни и съгласни. Ясно е, благороднитѣ бѣли стихове на Хьолдерлинъ ще се харесатъ само на малцина.

А въ Хьолдерлинъ се кръсти днесъ цѣла литературна Германия, него считатъ за Бетховенъ на новата поэзия.

К. Гължовъ

Изкуство и животъ

КРАСОТА, КОЯТО ТЪРСИМЪ

Посредъ ужасътъ на нашитѣ дни, красотата каточели счете за нужно да ни напустне. Ние си изцапахме ржцетѣ и лицата съ кръвъ посегнахме да я хванемъ, ала тя отлетя. Никакви аероплани и целелини не ще ни помогнатъ сѣкашъ отново да я плѣнимъ и завържемъ за нашата бедна земя.

Защо я пропѣдихме? Или тя, може би, още витае около насъ като мило-сърдна сестра, но нашитѣ очи сж безчувствени за ослѣпителната свѣтлина на красотата? Нима сме загубили свѣсъ и сега въ нашата духовна летаргия вече не сме въ състояние да се отърсимъ отъ кошмаритѣ и да потърсимъ истината въ красотата?

Нея сж чувствували всички велики хора на земята, тя имъ е била неизбеженъ съпътникъ въ живота, неуморимъ съветникъ на душата и най-преданъ другаръ на съзнателно. Колко сила, мждростъ и любовъ сж черпили тѣ отъ недрата на красотата.

Лао-Це е плакалъ като дете предъ нейнитѣ нозе и е живѣлъ, за да я обича. Буда е страдалъ безгранично, за да я постигне. За нея е умрѣлъ Христосъ на кръста. Когато Сократъ е изливалъ чашата съ отрова, неговата вѣра въ неземната красота на истината е била по-силна отъ отчаянието. Духътъ на Джордано Бруно, въ момента когато е изгарялъ се е сливалъ съ нея. Микеланджело е горѣлъ презъ целия си животъ за нейната слава.

Истината въ красотата е по-силна отъ смъртъта.

Но въ кои незнайни предѣли побегна тя отъ насъ? Защо вдигнахме ржце срещу нея? Коя идея, мисълъ или чувство ще я замѣстятъ? Действително, навѣки ли я загубихме и никога ли не ще ни облъхне нейния тайственъ чаръ, нивга ли не ще почувствуваме живителнитѣ струи на нейната любовъ, нивга ли не ще чуемъ звучитѣ на небесната и музика?

Между това, една нова душа се заражда въ човѣка, на мѣстото на мозъка, едно ново сърдце затупява на мѣстото на каменното и нашитѣ очи, отъ които падатъ пердетата ще видятъ обрза на истинската красота. Тогава ние ще разберемъ, че съкъ сж били годинитѣ на ужаса, разрухата и безумията, че нашата слѣпота е била причинена отъ себелюбието и самодоволството ни, че никога отчаянието на човѣка не е било по голѣмо отъ това въ времената, когато духа му е билъ смазанъ отъ земята и той не е търсилъ красотата, истината въ красотата. Когато е билъ глухъ за свѣтлате пѣсенъ на живота.

(Края на 4 стр.)

Ти святата напитка —
Свещений одемъ —
Въвъ менъ излѣ.
Не растнатъ сжществата
Отъ земята пища само,
Че ти съ нектара свой
Ги хранишъ сжщо, татко Етеръ!
Тече творителния въздухъ
Презъ всички цѣви на живота
И те обичатъ сжществата,
Къмъ тебе устремени,
И радостно растятъ.
О татко Етеръ,
Нима не търси те съсъ погледъ
И най-малката тревичка?
И не протѣга ли свѣнливо
Ржцетѣ си къмъ тебе
Най-низкия шубракъ?
Въ копнежа си по тебе
Обвивката разпуква заключеното сѣме
И почва да расте.
За да се кпне въ тебе
Отръсва и, гората
Като одежда лишна
Снѣга отъ своитѣ плещи.
И рибитѣ подсканатъ
Къмъ тебе устремени
До свѣтлата повърхностъ на тихата рѣка.
А благороднитѣ животни на земята
Възлитатъ сѣкашъ.

Когатѣ мощния копнежъ по тебе,
Таинствената обичъ
Сърцата имъ обхване
И ги потегли
Къмъ тебъ нагоре, татко Етеръ!
Презира гордъ земята коньтъ
И пѣсѣкътъ докосва той едва съ копито
Въвъ своя бѣгъ;
И като огнѣтъ прѣтъ стоманенъ
Нагоре се стреми дъгата
На гривестата шия.
А сѣкашъ само на шега
Докосватъ и нозетѣ
На волния елень
Тревитѣ на гората,
Понесенъ предъ ловеца.
И като вѣтъръ той
Потока преминава,
За да подскача
И обикаля бързо
Невидимъ въ хрусталака.

Но тѣ, любимцитѣ на татко Етеръ,
Птицитѣ щастливи,
Живѣятъ горе
Въвъ вѣчния чертогъ.
И мѣсто има тамъ за всички —
И нѣма тамъ пѣтеки —
И волно тѣ се движатъ
Въвъ неговия домъ.

И малки и голѣми.
Надъ менъ минаватъ тѣ
И моето сърдце копнежъ се стреми
Къмъ тѣхъ — нагоре...
Като родина дружелюбно
Небето ме зове.
И искамъ — искамъ азъ да тръгна
На Алпитѣ по върховетѣ
И да извикамъ на орела,
Надъ менъ понесенъ,
Въвъ вѣчния чертогъ на татко Етеръ
Да отнесе и менъ,
Тѣй както нѣкога отнесе Ганимедъ
На Зевсовия скуть.

Като глупци сновемъ насамъ-натамъ...
Като блуждаеща лоза,
Останала безъ прѣта,
О който прикрѣпена
Е растнала нагоре,
Пълзие ние по земята
И търсимъ нѣщо, търсиме напраздно,
Татко Етеръ!
Че искаме да бждемъ
Въвъ твоитѣ градини.
По равнинитѣ на морето
Понисаме се ние,
Та тѣй да утолимъ
Копнежа си по тебе.
И безконечнитѣ вълни ни влискатъ —

Играятъ съ малкия ни чълнъ.
И рада се сърцето
Въ стихията на морския богъ.
Но не насища ни морето,
Че океанътъ, съ по-лекитѣ вълни,
Сърцата блазни —
Че ни примамватъ
Ония златни брѣгове;
Кои то никой не достига
Съсъ своя малъкъ чълнъ.

Но, татко Етеръ,
Взоръ копнежъ,
Когато вливамъ тѣй въвъ далчинитѣ
здрачни,

Где странни брѣгове обгрѣщашъ
Съ вълнитѣ сини,
Шумящъ низхождашъ ти къмъ мене
Отъ върховетѣ цвѣтни
На плодоснитѣ дървета,
И въ нѣга кпнешъ ти
Немирното сърдце
И заживѣвамъ пакъ обрадванъ
Съ цвѣтята на земята,
Като преди.

Преводъ: К. Гължовъ.

Ехо безъ коментарь.

Въ статията си *Мнението на Со-кратата* (Лжча, бр. 5) Ст. Михайловски казва: „Ако Атина пропадна, поуката отъ нейното пропадане нѣма да пропадне. Историята на Атина, сиречъ историята на величието, могъществото, славата, цивилизацията, западането, праволането и изчезването на Атина ще служатъ за урокъ на човѣчеството. Такъвъ е интимния смисълъ на всѣки прогресъ: той може да бѣде грубо прекъснатъ, но не бива никога изгубенъ за човѣчеството. Въ смъртта на едно общество — друго общество намира оплътване къмъ добъръ животъ.“

На уводно мѣсто въ в. Свѣтъ (бр. 13) се говори за *Бездната на сиромашията*: „Времето ще дойде, когато тая бездна на сиромашията ще се затвори, ще се разсѣе страхътъ, ще се премахне вечното унищожение и безспирното поражение, ще се обърне въ победа. Сиромаситѣ, които обличатъ, хранятъ и помъщаватъ свѣта ще познаятъ силата си. Тѣ ще се събудятъ. Ще се организиратъ, ще се просвѣщаватъ ще дигнатъ главитѣ си и ще станатъ щастливи.“

Димитъръ Шишмановъ въ бележката си *Спороветъ сж излишни* намира: (Слово, бр. 1150) „Нужно е само едно: копнежъ по истината, или по красотата (което е се едно). А тоя копнежъ може да изпитватъ и реалистътъ и натуралистътъ и футуристътъ. И откровението що се ражда понѣкога отъ копнежа, може като светия духъ, да осяни или първия, или втория, или третия. Излишни сж борбитѣ и преследванията.“

Като говори „за голѣмия филмъ *„Вариететъ“* (Нашето Кино бр. 58) П. Веженъ казва: „Разнообразнитѣ художествени елементи, съ които поставача е разполагалъ, умѣлия режисюрски похвати, който е проявилъ въ използването на артистическия персоналъ, му осигуряватъ реализирането художествената замисълъ на този филмъ: да се даде мощно, правдиво изображение на една действителност, на една история на всѣкидневния животъ, — колкото обикновена, толкова и чудновата, защото е истинска. *„Вариететъ“* е най-хубавия филмъ на Янинскитѣ.“

Въ една Беседа по *танцуванното изкуство* (Миръ, бр. 7732) се казва: „Г-ца Цонева е отъ онѣзи артисти, които сж признани отъ самото изкуство. Залогътъ у нея е богатъ — хубаво гьвоко тѣло, силенъ музикаленъ усѣтъ, дълбоко драматично чувство, грация, мимика. Публиката акламира г-ца Цонева живо, но малко на лжсо; очитѣ пяха красотата, обаче възторга не засега дълбоко.“

Тихомиръ Павловъ говори за *Нар. Театъръ и бл. драма* (Народъ, бр. 75) „Каквито и незначителни дефекти да има тя (драмата на Ив. Кириловъ: „Жълти пламъци“) които при режисурата ще се поправятъ, азъ виждамъ, че тя ще се изнесе отъ Н. Т. се успѣхъ и ще се отбележи, като единъ значителенъ актъ на родното ни творчество.“

Андрей Ляпчевъ въ една речъ неотколе е казалъ: „Но тукъ, навѣрно, ще се намѣрятъ нѣкои да кажатъ: дайте ни други лица въ управлението и всичко ще трѣгне по медъ и масло. Този който слага въпроса така, прави една колосална грѣшка; той не е предвидливъ политикъ. Тѣзи които ис-

Ето, тя е разлѣна по всички посоки на пространствата, тя е тамъ на северъ и югъ, на изтокъ и на западъ: тя е въ нашитѣ души, тя е въ природата, въ небето и земята, въ пѣсенята на птицитѣ и въ облацитѣ, които прелитатъ. Тя е въ кжщитѣ ни, но ние не можемъ да я видимъ. Ние я срещаме въ всѣки пжтникъ, но я отминаваме, Кънти въ гората, всѣти въ слнщето, бѣга съ звѣздитѣ и отново се ражда въ всѣко дете. Тя звѣни въ безбрежната музика на битието...

„Поетъ, художникъ, творецъ, човѣкъ, търсишъ ли я? Тя е навсѣкжде и у всѣкого — великата мъдростъ на красотата.“

Кирилъ Карабашевъ.

като да наследятъ мене, трѣбва да иматъ търпение да дочакатъ пълното омиротворение на страната. Ако тѣ взематъ властта сега, на другия денъ ще се намѣрятъ въ много по-трудно положение, защото има елементи, които не се командватъ, защото има и инстинкти, които лесно не се превъзпитватъ.“

Въ статията *„Сждбата на Яворова“* проф. Арнаудовъ казва (Бълг. Мисълъ, кн. IV—V) „Той запазва и въ смъртта си своето достоинство на човѣкъ и поетъ. Нийде не поличава падение на гордия духъ, нийде той не опровергава честното си име и чистото си вдъхновение. Ние оплакваме загубата на човѣка, орисанъ да изтегли едно невероятнo жестоко по лекомислието си сждебно обвинение, но ние оплакваме още повече загубата на поета, чието дълбоко общаваше да приключи тѣй щастливо могъщия куполъ на новата поезия.“

Милко Думановъ въ *„Идеи и насоки“* сп. Сатиръ кн. I) намира, „че предъ бълг. литература се разкриватъ безбрежни слнчезви хоризонти. Последнитѣ времена влѣха въ нейния животъ свежа творческа струя, която отначало едва забележимо — бързо се разраства до мощта на изригващъ вулканъ. Това е творчески импулсъ, който ще я тласне — стремително и прѣко — къмъ истински животъ. Но новия духъ който се носи надъ полето на бълг. литература, трѣбва да се потърси и намѣри прекия пжтъ къмъ бждашето. Трѣбва да се изгради пжтя къмъ едно свещено просто живо изкуство.“

На уводно мѣсто въ *„Свобода“* (бр. 123) въ бележката *къмъ Опомняне* четемъ: „Мжкитѣ и страданията въ нашия животъ нѣма да отидатъ напрасно. Това сж мжки и страдания на заблудения пжтникъ въ ноцта на човѣчеството, което се е отбило отъ истинскитѣ пжтици на своето развитие. Въ всички народи ние виждаме единъ общъ стремежъ за преоценка на ценноститѣ. Вижда се вече, че старото не задоволява, че трѣбва нѣщо ново, което да вдѣхва надежда. Новото това е движението противъ всѣка война, противъ всѣко насиление, това е движението на отрезвлянето, на християнското осъзнавание на хората.“

Книжнина

Любовъ, разкази отъ Конст. Константиновъ, София, 1925; цена 25 лв. стр. 136.

Съ новия си сборникъ разкази К. Константиновъ затвърдява своето мѣсто въ първата редица на нашитѣ съвременни белетристи. Той стои между Георги Райчевъ и Йорданъ Йовковъ. Съ първия го свързва отчасти психологическия анализъ съ втория бита на народа. Освенъ това ние съзираме въ него елементи на Мопасановска еротичност и чеховска скука. Той ни рисува предимно живота изъ провинцията — бихъ казалъ провинцията на душата — кжде-то всичко е така еднообразно, сиво, мъртво и само отъ време на време изникватъ бурни преживѣлици, стихинни чувства, смъртоносни увлечения, които въ повечето случаи замиратъ, изгасватъ, грохатъ подъ леденото крило на нѣкаква зла орисия. („Буря“, „Вѣра“). Надъ разказитѣ „Цѣлувка“ и „Заникъ“ се разтила меланхоличния смѣхъ на автора: времето лети, рѣката на живота бърза на таткъ, о, уловилъ ли си човѣче щастливитѣ мигове на твоята младостъ или тѣ навѣки погиватъ, защото не си успѣлъ да ги изживѣешъ пълно, до самозабрава, безъ угризения? Или ти ще страдашъ като онзи немощенъ старецъ предъ смъртта, свързалъ сждбата си съ пламачитѣ на едно младо сжщество? Или може би ти ще намѣришъ примирението като онзи учителъ („Вѣра“) които живѣе за другитѣ, обича всичко и ще остави единъ споменъ?

Константиновъ владѣе добре средствата на прозата, въпреки че на мѣста избива въ нескриваемъ лиризъмъ, неприсжщъ на голѣмия епикъ. Ала съ това той гони може би ефектъ, да разчувствува по-сило. И тогава прозата му почти се превръща въ ритмична поезия, която разлива сърбъ, тжга и примирение въ душата на четца. Въ „Любовъ“,

е разкрита съ голѣма сила вътрешната борба между увеличението на чувствеността и духа, дочува се тъмния викъ на скрита ненавистъ противъ жена, но на края свѣтлия образъ на майката остава да блѣсти въ ноцта, защото все пакъ и презъ нейнитѣ жили тече живителния сокъ на битието: тя твори. И тя гради, страда и се мжчи за новия човѣкъ.

РАЗНИ

Иванъ Камбуровъ, известниятъ музикаленъ критикъ и нашъ сътрудникъ наскоро ще публикува единъ голѣмъ критически опитъ върху бележития български теноръ Петъръ Райчевъ.

Разкази отъ Бончо х. Боневъ и Стоянъ Олчевъ сж излѣзли напоследъкъ въ единъ сборникъ. Сборника съдържа: Безпжтица отъ Б. х. Боневъ и Въ кжщи, Кошмаръ, Магия и Празникъ отъ Ст. Олчевъ.

Легенда за Св. София, новела отъ Стоянъ Зогорчиновъ ще излѣзе наскоро. Една отдѣлна глава отъ сжщата новела бѣ печатана въ сп. „Хиперионъ“.

Едно писмо отъ университета на Тагоръ, близо до Калкута е получилъ г. Вичо Ивановъ. Въ писмото е приложена програмата на това забележително източно училище. Въ него можель да постлжи всѣки.

В. „Лжча“ е започналъ, да излиза неотдавна. Нѣколкото статии отъ г. Стоянъ Михайловски, които имаме имаме случая да четемъ на уводно мѣсто въ сжщия в. говорятъ за трезвостъ, самообладание, искренностъ и човѣщина въ тѣзи сждбоносни времена.

Българскитѣ художници въ Прага. Цѣлата чехословашка преса проявява голѣмъ интересъ къмъ изложбата. Видни критици изказватъ възхищението си отъ постиженията на българското изкуство. Съ възторгъ се приема идеята за по-тѣсно културно сдруничество между дветѣ славянски страни.

Мисли за Достоевски. Единъ виденъ нѣмски критикъ като разглежда Достоевски — психологътъ казва между другото: „Д. премахва рационалната психология. Той създава психология на ирационалното; той води своитѣ ирационални характери къмъ една ирационална сжда и шепне: вижте, би могло да се случи съвсемъ иначе, имаше хиляди други вѣроятности — но вижте, точно най-невѣроятното, най-странното, неразбираемото и почти невъзможното се случва — забележете — то трѣбваше да се случи — точно защото е необяснимото. Преклонете се и вѣрвайте — повѣрвайте, защото не можете да го разберете!“

Нова драма отъ Шницлеръ. Именития виенски драматургъ е издалъ една нова драматическа поема при S. Fischer, Berlin „Der Gang Zum Weiher“. Скоро тя щѣла да бѣде поставена на сцената.

Единъ Гасконски писателъ. Въпреки дискредитирането на гасконцитѣ въ „Сирано де Бержеракъ“ отъ Едмонъ Ростанъ, все пакъ трѣбва да се признае, че понастоящемъ има единъ голѣмъ гасконски писателъ, чието име се чува не само въ провинцията, а и въ Парижъ. Това е Жозефъ де Пекиду, който е издалъ напоследъкъ крайно интересната „Livre de raison“, сензация за литературния Парижъ. Езикътъ билъ великолепенъ: ритмична проза. Простъ като самата природа. Той не се мжчелъ да изнамира нови обрати въ речта, каквито особено много обичали съвр. фр. литератори. Пекиду не желаетъ да блести, той иска да бѣде обикновенъ, или по-право: той не иска, а е такъвъ, понеже не се изнасилва. Ако изразитѣ „Земень лхъ“ може да се употреби нѣкога на мѣсто, той го заслужава най-вече.

Хайнрихъ фонъ Клайстъ — журналистъ. Гениалниятъ драматургъ Клайстъ, авторътъ на „Хомбургския принцъ“, „Hermannschlacht“ и „Пентиселея“, между 1810—11 год. е издавалъ вестникъ „Berliner Abendblätter“, ежедневникъ, при извънредно тежки условия. Отъ този интересенъ в. обаче сега не е останало следа, освенъ единъ пълненъ комплектъ отъ Архивитѣ на Бр. Гримъ. Едно видно книгоиздателство ще го печата отново въ ограничено количество екземпляри, понеже този в. е отъ голѣмо значение за всѣки, който се занимава съ гениалния му издател —

трагично загиналия Хайнрихъ фонъ Клайстъ.

Новооткрити картини отъ Анселмъ Фойербахъ. Намѣрени сж били множество картини и рисунки отъ Анселмъ Фойербахъ, за чието сжществуване се знаело отъ по-рано. Това сж неговитѣ първи голѣми опити по времето, когато е билъ въ Парижъ. Въпреки влиянието на тогавашнитѣ знаменити френски художници като Курбе, Делакруа и Кутюръ въ картинитѣ на Фойербахъ проличава особеността му. Особено ценни сж таблото му: „Момичето съ тамбурата“ и скицитѣ, характерни за неговия вътрешенъ животъ.

Възражданието на Балзака. Великиятъ французски писателъ отново възкрѣсва. Въ Франция се четѣтъ извънредно много, въ Германия излизатъ преведени пълно събрание на съчиненията му, а и въ България се четед. Да би могълъ действително да възкрѣсне Балзакъ сега, той би си управилъ най-сетне смѣткитѣ, тѣй забъркани презъ живота му.

Рене Боалевъ, членъ на Французката академия е починалъ. Роденъ въ 1867 г. той си е спечелилъ доброто мѣсто между френскитѣ писатели съ ценни романи, чието характеренъ белегъ е запазването на традицитѣ. Най-известни сж неговитѣ книги: „Souvenirs du jardin denmme (1924)“, „Madeleine, jeune femme“ и военния романъ:

„Tu n'es plus rien.“

Луначарски за литературата въ Русия. Въ една дълга статия върху културата и изкуствата въ нова Русия четемъ между другото: Какъ се отразява действително революцията въ нашето изкуство. Ние имаме преди всичко една извънредно богата литература, която разцвѣтава бърже. Въ най десното крило на тази книжнина има скептически опозиция, ала тя е безъ значение. Следъ това идатъ писателитѣ, които вече се ползуватъ съ широка иввестностъ и употребяватъ своето майсторско изображение за да обрисуватъ съвр. революционна действителностъ. На първо мѣсто тукъ стои Флексей Толстой, чието творчество е твърде изобилно, ала не равномерно, което не му пречи, обаче, понѣкога да достигне най-голѣмитѣ върхове на изкуството напр. въ разказа: „светлосилнитѣ градове“. Къмъ тази група трѣбва да причислимъ Борисъ Пилнякъ и останалитѣ писатели които го следватъ, Тѣ обичатъ оригиналността и майсторското владение на формата и въ този смисълъ тѣ продължаватъ развитието на последнитѣ фази на предиреволюционната литература; но все пакъ тѣ черпятъ своитѣ сюжети изъ действителността. По-интересна е голѣмата група въ която влизатъ Леоновъ, Лаврентиевъ, Сайфулина, Всеволодъ Ивановъ и др. Тѣ сж представители на нашата нова литература. Тѣ отричатъ малко или много декадентскитѣ форми отъ преди революционната епоха и гърсятъ връзки съ нашитѣ най-голѣми поети и писатели. Известна роля въ литературния животъ на страната играятъ и футуриститѣ, по-рано бившитѣ футуристи, между които най-значителнитѣ фигури сж Маяковски, Третяковски и Асевъ.

При разглеждане на чисто пролетарскитѣ писатели трѣбва, разбира се да почна съ онѣзи величини, които изпъкнаха непосредствено следъ революцията: Казинъ, Александровски и др. Въ последнитѣ години се явиха Безимиянски и Уткинъ. Следъ това идатъ писателитѣ, между които особено се отличатъ Гладковъ съ своя романъ: „Щиментъ“, разказвачи, между които особено мѣсто заема Лебедински съ покъртителната си новела „Седмица“. Сетне Фурмановъ, рисуващъ революционната борба въ поразително живи картини, Забележителенъ е сжщо така Серафимовичъ, който въ последнитѣ си творби — най-вече въ разказа „Желѣзната рѣка“ — даде едно изискано и вѣрно изображение на освободителната борба на маситѣ. Менъ ми се вижда твърде смѣшно, когато чета мнения въ европийската преса, че комунистическата литература не е влѣла нищо ново въ сѣкропищницата на руския народъ.“

Печат. „Юнионъ“ — Ц. Борисъ 58.